سه‌شنبه ۳ تیر ۱۳۹۹
۱ ذی‌القعده ۱۴۴۱
۲۳ ژوئن ۲۰۲۰
سال سی و سوم | شماره ۹۲۷۵
ZENDEGI@QUDSONLINE.IR

بررسی عوامل غفلت سینماگران نسبت به مسائل دختران در گفت‌وگو با دکتر مریم جلالی‌دهکردی

جای خالی قصه‌های امیدبخش دخترانه روی پرده سینما

۱۲

نگاهی به آثار سینمایی با محوریت امام رضا علیه‌السلام و زیارت (۱)

بیا از «آسمان هشتم» حرف بزنیم

۱۲

نذر ارباب

بلیت یکطرفه

محمدحسین بدری: بلیت یکطرفه به مشهد، یعنی فقط بلیت مسیر رفت. تازه فهمیده‌ام بلیت یکطرفه به مشـــهد، رازی دارد.

وقتی بلیت رفت و برگشت می‌گیرم، مثل همه این ســال‌ها، یک بلیــت قطار برای امشب به مشهد و یکی برای فرداشب، رو به تهران.

ســفر یکروزه خوب و دوست‌داشتنی به نیت زیارت امام هشتم، امام رضا(ع)، مثل همه این سال‌ها.

گاهی یک بلیت هواپیما برای آخرین پرواز شب، یا اولین پرواز صبح به مشهد و بلیت برگشت برای فرداشب به تهران.

همان یک روز، به میزبانی کریم، ابن‌الکریم، ابن‌الکریم، ابن‌الکریم.

بلیت رفت و برگشــت به مشــهد، یعنی می‌آیم زیارت؛ ســلام خدا به پسر موسی‌بن‌جعفر.

یعنی می‌آیم و برمی‌گردم و می‌روم دنبال کار و زندگی‌ام.

اما بلیت یکطرفه به مشهد رازی دارد که میان سینه زائر است. میان جان زائری که نشسته توی قطار و حرف‌های بقیه مسافرهای کوپه قطار را گوش نمی‌کند.

از اول مسیر، با خود مقصد حرف می‌زند، با جناب میزبان. نگران و امیدوار.

امیدوار به کرم حضرت سلطان و نگران که اگر نشود چه کنم؟

بلیت یکطرفه به مشهد، یعنی نمی‌دانم چه کنم. یعنی پناهنده‌ام. آدم پناهنده، بلیت برگشت نمی‌گیرد.

بلیت یکطرفه، یعنی می‌روم پیش امام رضا، ناامید و امیدوار.

یعنی می‌آیم، حتی اگر حرم بسته باشد. می‌نشینم روی سنگ‌های کف صحن، روی خاک پای زائرهای سلطان.

بلیت یکطرفه به مشهد، یعنی صدای دعای هفتم صحیفه که «یا من تحل به عقدالمکاره»

که «قد نزل بی یا رب ما قد تکأدنی ثقله»

که «افتح لی یا رب باب الفرج بطولک»

که «اذقنی حلاوه الصنع فی ما سألت»

که «افعل بی ذلک» اگرچه شایسته‌اش نباشم.

ای صاحب عرش عظیم.

معارف

۱۰ ۱۱

گفت و گو با اسما حسینی مقدم، دختر جانباز و شهید مدافع حرم، به مناسبت ولادت حضرت معصومه علیهاالسلام و روز دختر

رسالت اصلی دختران امروز مبارزه در سنگر علم است نه فضای مجازی

گفت‌وگو با تولیت حرم حضرت فاطمه معصومه علیهاالسلام به مناسبت ولادت کریمه اهل بیت علیهم‌السلام

زیارت با معرفت پیمودن مسیر بهشت است

گفتاری از حجت‌الاسلام محمدمهدی ماندگاری

اسلام نگاهی تکریم‌آمیز به زن و دختر دارد

زندگی زیبا

یک هیئت زنانه

قدس زندگی: برای خیلی از مــا واژه «هیئت» همان قدر که نماد نوعی از آتش به اختیاری و کار و تلاش دسته جمعی است، اغلب معنی مردانه‌ای هم دارد. انگار در ذهنمان حک کرده‌اند، هیئت‌ها را حتماً باید مردها راه بیندازند و عَلَمش را بالا نگه دارند. برای پاک کردن این ذهنیت، بخش‌هایی از گزارش «فارس» را بخوانید که درباره یک هیئت زنانه و فعالیت‌هایش است.

پنج ســال پیش، دانشجویان دختر دانشگاه علوم و تحقیقات اسلامی پس از فارغ‌التحصیلی، هیئت «زمینه‌ســازان ظهور» را راه انداختند. این هیئت با هدف ادامه کار تشکیلاتی، هم‌افزایی و شبکه‌سازی میان دختران و زنان تهران ایجاد شد. این هیئت ماهانه دختران و زنان را گرد هم جمع می‌کرد تــا برنامه‌های فرهنگی، ســیرمطالعاتی و... را پیش ببرند. مریم عصارزاده، مسئول هیئت زمینه‌ســازان ظهور در این باره می‌گوید: «هسته اولیه این هیئت، دانشــجویان دانشــگاه علوم و تحقیقات بودند که بنا داشتیم برای ادامه فعالیت‌های خود پایگاهی داشته باشیم و به نوعی از همدیگر بی‌خبر نباشــیم. پس از مدتی دانشــجویان علم و صنعت، الزهرا، حوزویان و زنان خانــه‌دار هم به جمع ما اضافه شــدند. این هیئت در طــول ماه در خانه اعضا تشکیل جلســه می‌دهد. در جلســات هیئت، درباره مباحث سبک زندگی، تربیت فرزند، بصیرت سیاســی بحث و تبادل نظر می‌شود...هیئت زمینه‌ســازان ظهور از یک ســال و نیم پیش شعبه فراتری نیز پیدا کرد و هیئت خانوادگی مناطق آن افتتاح شــد. این هیئت در چهار منطقه تهران (شمال، جنوب، شرق و غرب) برای شناسایی بانوان فعال و انقلابی آغاز به کار کرد و به صورت ماهیانه در منزل اعضا شــکل گرفت. شعبه بعدی آن نیز به بانوان متأهل اختصاص داشــت تا در این قالب بتوانند برای ســبک زندگی اســلامی و تربیت فرزند تلاش تخصصی‌تری داشته باشند. هیئت زمینه‌سازان ظهور اما فعالیت‌هایش را در برگزاری جلسات و بصیرت‌افزایی خلاصه نکرده؛ بلکه دســت‌گیری از نیازمندان و گره‌گشایی از زندگی آنان برنامه و اندیشــه نخست هسته اولیه تشــکیل هیئت بوده است. بنابراین خیریه «با هم بسازیم» را هم ذیل هیئت برای هدفمندسازی کمک‌رسانی به محرومان و... ایجاد کردیم و تأمین جهیزیه و تهیه بســته‌های ارزاق را در دســتور کار داشــتیم، اما پس از مدتی خیریه را به گروه جهادی ارتقا دادیــم و از عید غدیر ســال ۹۸ فعالیت‌ها را آغــاز کردیم. گروه جهاد «با هم بســازیم» هیئت زمینه‌سازان ظهور، چند ماهی است که ۲۰۰ خانواده منطقه باقرشــهر در اطراف شهرری را متکفل شــده و برای کمک‌رسانی اقتصــادی به آن‌ها برنامه‌های مختلفی را اجرایی کرده اســت... بُعد دیگر خدمات اجتماعی این هیئت بانوان، در باب ازدواج آسان است. این هیئت کانال ازدواج «با هم بســازیم» را ایجاد کرده و به ســبک قدیمی‌ها به امر واسطه‌گری برای ازدواج جوانان می‌پردازند و پویشی هم برای ازدواج آسان در فضــای مجازی راه انداختیم... درقالب این پویش، زمینه ازدواج آســان را برای دختران و پســران فراهم می‌کنیم. با کمک اعضا ۵۰ دست لباس عــروس امروز در گروه جهادی وجود دارد که به صورت رایگان به دختران اهدا می‌کنیم تا در شــب عروسی بر تن کنند و سراغ خرید این لباس‌ها با هزینه‌های بسیار بالا نروند».

نیم نگاهی به شخصیت و ماجرای دلایل هجرت حضرت معصومه علیهاالسلام

دختر آفتاب

فــؤاد آگاه| خیلی توقع نداشــته باشــید در ادامه، مناسبتی و رسمی، تنها از فضائل و کریمه بودن حضرت معصومه(س)بنویسیم و مطلب را تمام کنیم.اینکه ایشان بانوی اهل علم و فضل بوده و می‌توانند در این زمینه اسوه و الگوی دختران امروزی باشند را هرساله بارها و بارها گفته‌ایم و شما نیز شنیده یا خوانده‌اید. اما اینکه علم و عفت و فضائل ایشان محدود به چاردیواری خانه نبوده اســت را شاید کمتر درباره‌اش خوانده و شنیده باشیم. اصولاً همان طور که ائمه(ع) را اسوه‌هایی چند وجهی در همه شئونات زندگی می‌دانیم، معتقدیم شخصیتی چون حضرت معصومه(س) نیز به پیروی از امامان معصوم(ع)، شخصیتی فعال و حاضر و ناظر در صحنه مسائل سیاسی و اجتماعی زمان خود بوده‌اند. البته بررسی متون تاریخی نشان می‌دهد دختران امام موسی کاظم(ع)، اغلب فقیه، دانشمند، محدث، پاکدامن، پارسا و پرهیزگار بوده و به ترویج مباحث علمی و احادیث نبوی در میان زنان مدینه مشغول بوده‌اند. در دوران حساس و خفقان‌آور حکومت عباسیان هر کدام بنا به توانایی، به تشریح دیدگاه امامت و ولایت و روشن ساختن اذهان زنان پرداختند. در میان دختران امام کاظم(ع)، روش و ســبک زندگی حضرت فاطمه معصومه(س) از برخی جهات متفاوت اســت. ایشان در برابر تهدیدها و فشارهای حکومت ظالم علیه اهل بیت(ع) تنها به فعالیت‌های علمی و روایی و بیان اکتفا نمی‌کند و در یک حرکت سیاسی اجتماعی، در کنار بــرادران دیگرش پا به عرصه مبارزه می‌گذارد. در ایــن زمینه می‌توان منش و رفتار این بانو را با حضرت زینب(س) نیز مقایســه کرد؛ اینکه در شرایط دشوار و خفقان شدیدی که حاکم است، هجرت را به عنوان نماد اعتراض به وضعیت موجود انتخاب کرد و با ترک شهر و دیــار خود و فاصله گرفتن از خانه و کاشــانه، تن به دشــواری‌ها و خطرهای بیشتر داد تا در متن حوادث و رخدادهای زمانه خود حضوری فعال داشته باشد. ضمن اینکه بعدها حضور ایشان در ایران و درنهایت رسیدن به قم تأثیر زیادی در تغییر حال و هوای علمی و اجتماعی و مذهبی این شهر ایجاد کرد.

البتــه پژوهش‌ها و متون تاریخی و دینی در بررســی علل هجرت حضرت معصومــه(س) به ایران و با توجه به شــرایط آن دوره احتمالاتی را مطرح کرده‌اند که در ادامه برخی را می‌آوریم.

نخســت / براســاس روایــات مورخــان، حضرت معصومه(س) و امام هشتم(ع) از یک مادر متولد شده بودند. پس عشــق و علاقه آن حضرت به امام رضا(ع) علاوه بر بحث امامــت و ولایت، از بعد رابطه عاطفی و شــخصی نیز قابل توجه بود. برخی مورخان این علاقه را در حدی دانسته‌اند که یک سال پس از هجرت امام رضا(ع) نتوانست دوری برادر را تحمل کند؛ از این رو، به شوق دیدار او راهی مرو شد.

دوم / برتــری و فضــل حضــرت معصومه(س) در میان خاندان اهل بیت(ع) مثال زدنی اســت. اینکه از ایشــان به نام «فاطمه کبری» یاد کرده‌اند، نشان می‌دهــد در جمــع خانواده خویــش، دارای چنان شــخصیت معنوی و اثرگــذاری بوده کــه رفتار و گفتارش و همچنین اعتراضش به عملکرد حکومت و عدم مشــروعیت حاکمان وقت و بعد هم هجرت می‌توانسته پیام بزرگی برای دیگر اعضای خانواده و شــیعیان و مؤمنان آن زمان باشد. بنابراین شیعیان مدینه و هــر جای دیگر که خبر ســفر حضرت را می‌شنیدند، این سؤال برایشــان مطرح می‌شد که چرا حضــرت معصومه(س) خانه و خانواده و زادگاه خود را ترک کرد؟

سوم / حضرت معصومه(س) به علت درایت و کیاست خود، کیفیت حرکت سیاســی امام رضا(ع) را در نظر داشت و با درک اوضاع و احوال، دریافته بود با این شرایط دیگر برادر را زیارت نخواهد کرد. از این رو، به عشق دیدار امام و برادر بزرگوارش، جانب خراسان را در پیش گرفت.

چهارم / این سفر البته بی‌مقدمه و بی‌همراه و بی‌گدار زدن به آب نبــود. وقتی دید پنج تن از بــرادران امام رضا(ع) قصد دیدار آن امام را دارند، با ایشان همراه شد.

پنجم / برخی نقل قول‌ها می‌گوینــد امام رضا(ع) از مرو نامه‌ای خطاب به حضرت معصومه(س) نوشــته و به دســت یکی از غلامان مورد اعتمــاد خود داد تا آن را به دســت خواهر برساند. اینکه محتوای این نامه چه بوده، چرا امام رضا(ع) این نامه را برای شخص حضرت معصومه(س) نوشــت و در نامه از چه اموری خبر داده بود، البته مبهم است و این نقل قول را فقط می‌توان به عنوان احتمالی کمرنگ برای سفر ایشان در نظر گرفت.

ششم / ایشــان با درک درســت از اوضــاع سیاسی و اجتماعی و تجربه از عملکرد گذشته حکومت، پیش‌بینی می‌کرد اوضاع ســختی پس از شهادت امام خویش در مدینه خواهد داشت. بنابراین به خاطر عمل به تکلیف و وظیفه خود و نجات جان اهل بیت علیهم‌السلام(ع) از فرصت استفاده کرد و رنج هجرت را به جان خرید.

هفتم / هجرت با همه دشــواری‌هایش این امکان را فراهم کرد که در مســیر و در ســرزمین‌های مختلف، مردم را با ظلم آشکار حکومت و همچنین سیره و منش اهل‌بیت(ع) آشنا کند.

بــه هر حال در زمینه هجــرت حضرت معصومه(س) علت‌ها و احتمالات فراوانی را ذکر کرده‌اند که بررســی آن‌ها از زوایای مختلــف در این مطلب نمی‌گنجد. در مجموع اما این نکته را باید مد نظر داشــت که علاقه ایشان به امام رضا(ع) فراتر از رابطه خواهر و برادری بوده است. این عشق و علاقه را باید در حق‌جویی و حق‌پویی خاندان اهل بیت(ع) جست‌وجو کرد که همواره به دنبال سرچشمه نور الهی و امامان خویش حرکت می‌کردند و دل و دیــن در گرو علاقه به ولایت و امامت و قرآن و عترت پیامبر(ص) داشتند.

مجازآباد

مراقب جوان‌ها باشیم

حســاب توییتــری «خط حــزب الله» تصویرنوشــته‌ای از بیانــات رهبر معظم انقلاب در زمینه اهمیت توجه به نوجوانان و جوانــان را در ایــن شــبکه اجتماعی به اشــتراک گذاشــت. در بخشی از این تصویرنوشته به نقل از رهبر انقلاب آمده است:«هم خود جوانان و هم کسانی که با مسائل جوانان و سازمان‌های مرتبط با آن‌ها سروکار دارند باید بدانند همچنان که ما به مسئله جوان اهمیت می‌دهیم برای آینده کشور و پیشرفت کشور، دشمن ما هم برای تخریب کشور و برای به زانو در آوردن انقلاب، به مسئله جوان اهمیت می‌دهد. یک جاهایی هم به این احتیاج دارند که یک جوانی را وادار کنند مثلاً پشت به کشور بکند و برود».

چه کسی می‌داند؟

مژده لواسانی، مجری برنامه‌های تلویزیونی در صفحه اینستاگرامی خود، تصویری از روزهای بهاری منتشر کرد و نوشت: «بهار سال گذشــته وقتی در سرخوشیِ اولین روزهای فروردین ایــن عکس را گرفتم، در هیچ گوشــه تاریک از ذهنم هم فکر نمی‌کردم زندگی چه خوابی برای این یک سال تا بهار امسال برایم دیده است. فکر نمی‌کردم سایه شوم یک ویروس بر تمام بهار سال بعد بیفتد و شیرینی‌اش را یکجا از ما بدزدد. چه کسی می‌داند ما در بهار ۱۴۰۰ کجای این زندگی خواهیم بود»؟

وزیر پاسخ دهد

زهره الهیــان، نماینده مجلس یازدهم با انتشار پســتی در صفحه شخصی‌اش در توییتر، در قالب چند پرسش از وزیر تعاون خواست به دغدغه‌های نماینده‌های مردم پاســخ دهد. الهیان در صفحه توییترش نوشــته اســت:«وزیر محترم تعاون، کار و رفــاه اجتماعی، آقای شــریعتمداری بفرماییــد منابع حاصل از فروش ۲۰درصد ســهام شســتا در بورس اوراق بهادار تهران، چه میزان بوده و به چه صورتی هزینه شــده اســت؟ آیا صرف پرداخت تعهدات جاری ســازمان تأمین اجتماعی شده و یا مجدد تبدیل به سرمایه‌گذاری جدید شده است»؟

به هیچ‌کس میدان نداده است!

روز گذشته خبری درباره خدمت‌رسانی دختر یکی از وزرای لبنانی به بیماران کرونایی در شــبکه‌های اجتماعی داغ شــد و کاربران شــروع به مقایسه این آقازاده لبنانی بــا برخی از آقازاده‌های خودمــان کردنــد. کاربــری نوشــته اســت:«کارول نجد، دختر وزیر رسانه لبنــان (خانم منال عبدالصمد) که پزشــک اســت، داوطلبانه به همراه عده‌ای دیگر، برای رســیدگی به وضعیت لبنانی‌های ساکن امارات به آن کشــور رفت. اینا دختر وزیر دارن، ما هم دختر وزیر داریم که در زمینه دزدی به هیچ کس میدان نداده»!

دکتر محمدحسین رجبی دوانی عنوان کرد

دهه کرامت، فرصتی برای خدمت به مردم

مهر: یکی از بزرگ‌ترین فضیلت‌ها و کارهای نیک که خداوند متعال را بسیار خشنود می‌کند، خدمت به بندگان است. در روایت آمده است که خدا را وصول و قرب به خوش را در جوز قرار داده است که یکی از آن‌ها خدمت به مردم است. اهل بیت(ع) در کنار آن بعد معرفتی و عظیمشان که خدا را به زیبایی شناختند و عبادت کردند، با وجود اینکه بسیاری از آن ذوات مقدس دستشان از حکومت، قدرت و امکانات مادی دور بود، به امر رسیدگی به بندگان خدا و حل مشکلات آنان به خصوص از بُعد مادی و نیازهای مادی اهتمام جدی می‌ورزیدند.

امام رضا(ع) نمونه اعلایی از این فضیلت بزرگ است و گزارش‌های فراوانی در تاریخ اسلام درباره حمایت آن حضرت از محرومان وجود دارد؛ از جمله اینکه آن حضرت حتی زمانی که در مقام ولایتعهدی بود از طبقات پایین جامعه حمایت و کرامت آن‌ها را به خوبی رعایت و حفظ می‌کرد و با آن‌ها همسفره می‌شد. امام رضا(ع) در پرداخت قرض‌های نیازمندان به شدت احساس مسئولیت می‌کرد. در منابع تاریخی و روایی شواهد بسیاری در این رابطه و همین طور ضرورت و اهمیت حفظ شأن و کرامت افراد وجود دارد که در سیره عملی حضرت این رویکرد نمایان بود؛ بنابراین ما که ادعای کنیم شیعه اهل بیت(ع) هستیم، در مقام عمل اگرچه نتوانیم و البته نمی‌توانیم مانند آن بانیم، اما باید تلاش کنیم در فرصت‌های مختلف از جمله دهه کرامت نهایت استفاده را داشته باشیم و با تأسی به آن ذوات مقدس در خدمت مردمی باشیم که امروز به سبب مشکلات اقتصادی و از سوی دیگر شیوع ویروس کرونا در جامعه آسیب دیده‌اند.

گفتاری از حجت‌الاسلام محمدمهدی ماندگاری

اسلام نگاهی تکریم‌آمیز به زن و دختر دارد

حوزه: سه نگاه مختلف جاهلیت قدیم، جاهلیت مدرن و نگاه نورانی مکتب اسلام به جنس دختر و زن وجود دارد که باید درستی به محتوای این سه نگاه دقت داشت. جاهلیت قدیم دختران را مایه ننگ می‌دانستند و مادرانی که دختر به دنیا می‌آوردند توسط مرد خانه تحقیر می‌شدند و این ننگ را با زنده به گور کردن دختران نشان می‌دادند.

جاهلیت مدرن در غرب به اسم دفاع از دختران و زنان، بدتر از جاهلیت قدیم عمل می‌کند؛ در دنیای غرب دختران و زنان را مایه هوسرانی مردان هوس‌باز و وسیله تبلیغات و واسطه بازاریابی اقتصادی می‌کنند و متأسفانه بلایی که حتی در میان حیوانات بر سر حیوان ماده نمی‌آورند بر سر زنان می‌آورند.

جاهلیت مدرن نگاه مکتب اسلام است که وظایف بسیار سنگینی را بر دوش والدین نهاده و نگاه مکتب اسلام نگاه تکریم‌آمیز به زن و دختر است. زمانی که خداوند حضرت زهرا(س) را مایه ننگ نمودند، دستور خواندن نماز و قربانی کردن به شکرانه عطای دختر را صادر کرد. در جامعه اسلامی نباید دختری مورد توهین و تحقیر قرار گیرد. بر پایه روایت‌ها پدر حق ندارد پسر را بر دختر ترجیح دهد و باید به تمام معنا دختر خود را تکریم کند. دختران در دین اسلام مایه رحمت الهی هستند و نباید به حق‌ورهای قهرآمیز و تحقیرآمیز با دختران به اسم تأدیب صورت گیرد. بر اساس روایت‌ها دختر مایه برکت خانواده است و خداوند به خانه‌ای که دختر داشته باشد، کمک خواهد کرد و محل زیارت ملائکه خواهد بود.

یادداشت

annotation@qudsonline.ir
نسیم کامرده/ پژوهشگر جامعه‌شناسی تشیع

سبک زندگی رضوی (۱)

اهمیت سیره رضوی در معنابخشی به سبک زندگی شیعی

بشر امروز با وجود موانع زیاد فکری و اندیشگی که در نتیجه سیطره فضای رسانه‌ای سکولار بر کل جهان به وجود آمده است، در جست‌وجوی دغدغه پیام از ماورا و تشنه معنویتی است که امیدوار است در سایه دین به آن دست یابد. از آنجا که سبک زندگی به عنوان نمونه‌ای از عقاید و اهدافی ملاحظه شده است که شخص آن را برای اندازه‌گیری ارزش خود و تعامل با دیگران به کار می‌برد و مبتنی بر نقشه ذهنی، اهداف و نظام معنادار فرد است، پای دین به عنوان مرجع مهمی در شکل‌دهی به این «اهداف» و «نظام معنایی» در زندگی فرد باز می‌شود؛ چراکه دین قادر به ایجاد ارزش‌ها، باورها و رسم‌های مشترک میان پیروانش است؛ یعنی همان چیزی که وبر به‌عنوان کارکرد «هویت‌بخشی» و «منزلت‌دهی» سبک زندگی مطرح کرده است و زیمل آن را عامل همبستگی گروهی می‌داند.

از این رو مطرح شدن سبک زندگی در ارتباط با دین گروهی از مردم و بخشی از جامعه موضوعیت می‌یابد؛ دینی که اگرچه محتوای ارزشی و نظام معنایی و هویت‌بخش آن از دل تاریخ بیرون می‌آید اما اینس امکان را برای پیروانش فراهم می‌آورد که حول این نظام معنایی، هویت یافته و به فراخور نوع زیست فردی و اجتماعی‌شان، تحت تأثیر این نظام معنایی سبک زندگی خاص خود را برساخت نمایند.

بنابراین دین یکی از پارامترهای تأثیرگذار در سبک زندگی است، اینکه فرد در انتخاب اجزا چیزی را برگزیند از نظام هنجاری دین‌اش نشأت می‌گیرد. جامعه ایرانی به واسطه داشتن فرهنگ ریشه‌دار شیعی و برخورداری از عقلانیت مذهبی خاص آن، همواره در مسیر حیات و زیست اجتماعی‌اش رابطه تنگاتنگ معنوی با امامان شیعه داشته است؛ از این رو علاوه بر کتاب مقدس قرآن و سنت پیامبر(ص)، سیره و روش زندگی امامان(ع) را به عنوان منبع مهم تمدنی و ترسیم‌کننده نظام هنجاری سازنده سبک زندگی در اختیار داشته است.

البته در این میان، بعضاً به واسطه نبود جلوه جریان‌های غالبانه، منزلت الهی و قدسی امامان معصوم(ع) با معانی جدیدی عهده شد که یکی از آن‌ها کاستن از منزلت نتایج حاکم از آن، تبدیل هویت آنان از شخصیت‌های تاریخی به هویت‌های تاریخی، فرانسانی بوده است؛ شخصیت‌هایی که دور از دسترس و به نوعی دست‌نیافتنی نشان داده می‌شوند و همین امر موضوع مهم الگو واسوه بودن آن‌ها را مغفول باقی می‌گذارد.

ضرورت پرداختن به سیره ائمه(ع) از نظر اهمیت اصول موضوع «امامت» در تشیع است. امام یک ماوفوق انسان نیست بلکه یک انسان مافوق است؛ یک موجود انسانی که وجودش، روحش، اندیشه و شیوه زندگی‌اش به انسان‌ها نشان می‌دهد که چگونه باید بود و چگونه باید زیست. پیوند امام و امت رابطه بین نزدیک نشدن مصداق‌ها به کل است و هر کسی که توانست بیشتر خود را به مصیاد و حقیقت نزدیک کند، او به انسانیت نزدیک‌تر است.

در این میان، جایگاه ویژه اجتماعی امام رضا(ع) زمینه‌ساز تحلیل و بررسی دقیقی است و بی‌شک توجه به رفتار فردی و اجتماعی آن حضرت و تعمق و واکاوی دیدی از این زمینه امکان دستیابی به مؤلفه‌های معنایی متنوعی از سیره امام را برای ما فراهم می‌سازد که در نهایت به ترسیم الگویی کامل و جامع از نظام معنایی سازنده یک سبک زندگی شیعی کمک می‌کند.

مناسبت

گفت‌وگو با تولیت حرم حضرت فاطمه معصومه(س) به مناسبت ولادت کریمه اهل بیت(ع)

زیارت بامعرفت، پیمودن مسیر بهشت است

قدس‌آنلاین وحیدا اکرمی: تولیت حرم مطهر حضرت معصومه(س) گفت: امام صادق(ع) مؤمنان را از جلال و مقام بانوی کرامت باخبر ساخته و برای دوران پس از استقرار و ماندگاری حضرت فاطمه معصومه(س) زمینه‌سازی کردند تا مردم بدانند راه بهشت رفتن دور نیست فقط باید با معرفت به زیارت حضرت فاطمه معصومه(س) مشرف شوند و آن گاه تا آخر عمر از این سرمایه گرانبهای خود بهره زیادی برداشت کنند.

ایت‌الله سیدمحمد سعیدی در گفتوگو با خبرنگار قدس‌آنلاین ضمن تبریک فرارسیدن دهه کرامت، در خصوص تأثیر و برکت حضور حضرت فاطمه معصومه(س) در ایران عنوان کرد: با حضور آن حضرت در این شهر، قم مرکز حوزه‌های علمیه شد تا جایی که آکنون علاوه بر ایران دانش‌پژوهان و محققانی از بیش از ۱۰۰ کشور جهان در قم حضور پیدا کرده‌اند که یک نمونه آن جناب شیخ زکزاکی است که پس از مراجعت به کشور خودش نیجریه تحول عظیمی نه تنها در آن کشور بلکه در افریقا ایجاد کرد. وی اظهار کرد: قم به مرور زمان رشد کرد و باید در مرکز انقلابی شد که نه تنها رژیم ۳هزار و ۵۰۰ ساله را ریشه‌کن کرد بلکه منطقه و جهان را تحت تأثیر خود قرار داد.

اهل بیت(ع) قم را مرکز نشر معارف الهی در ایران می‌دانستند

تولیت حرم مطهر حضرت معصومه(س) با اشاره به این موضوع که برای شناخت بیشتر برکات حضرت معصومه(س) در قم باید به ایشان توجه داشت، بیان کرد: پس از سلام با حضور اعراب مسلمان و شیعه با نام اشعری‌ها، قم شکل تمدنی به خود یافت و شیعه و مکتب اهل بیت(ع) در این شهر رواج گرفت و شیعه و مکتب اهل بیت(ع) در این شهر ریشه دوانید و به مرور تبدیل به یک قطب فرهنگی مروج مکتب اهل بیت(ع) با گرایش و سلیقه‌های خاص در مقابل مکتب شهره به بغداد که آن‌ها نیز مروج مکتب اهل‌بیت(ع) با گرایش و سلیقه متفاوتی بودند. قم که مانند مرکزیت تشیع در ایران همواره مورد خشم و غضب دستگاه‌های حاکم بنی‌امیه و بنی‌عباس بود وی تصریح کرد: اهل بیت(ع) به قم را مرکز نشر معارف الهی در ایران می‌دانستند، همواره هادی و حامی این شهر بودند.

ایت‌الله سیدمحمد با بیان این مطلب که در میان ائمه معصومین(ع) بیشترین سخن درباره قم از زوجه مقدس امام صادق(ع) داریم، افزود: طبق نقل مرحوم مجلسی در بحار، حضرت امام جعفر صادق(ع) به عیسی بن عبدالله قمی که روایتگر اخبار و معارف اهل بیت(ع) و از خاندان معروف اشعری و ساکن قم بود و گاهی برای کسب معارف اهل‌بیت(ع) به مدینه سفر می‌کرد، فرمودند: «سَلامٌ اللهِ عَلی اهلِ قُمٍ یَسقی اللهُ بِلادَهُمُ الغَیثَ، وَینزِلُ اللهُ عَلَیهِمُ البَرَکاتِ، وَیبدِلُ اللهُ سَیئاتهِم حَسَناتٍ، هُمِ اهلُ رُکوعٍ وَسُجودٍ وَقِیامٍ وَقُعودٍ، هُمِ الفُقَهاءُ العُلَماءُ الفُهَماءُ، هُمِ اهلُ الدِّرایهِ وَالرِّوایهِ وَحُسنُ العِبادَه» (بحارالانوار، ج ۵۷، ص ۲۱۷) سلام و درود خدا بر اهل قم باد که خداوند آن را با آب باران سیراب می‌کند، و برکاتش را بر اهل آن نازل می‌نماید، و گناهان آنان را تبدیل به حسنات می‌کند. آن اهل رکوع و سجود و قیام بودند. آن‌ها هستند فقها و علما و خردمندان. آنان اهل روایت و درایت و عبادت نیکو هستند. وی خاطرنشان کرد: در این روایت ائمه بما عنایت به ویژگی‌هایی که برای اهل قم شمردند معنایش آن است که تا وقتی اهالی قم واجد این ویژگی‌ها باشند زیسته آن تعارف و ستایش‌ها هستند.

قم، حرم اهل‌بیت(ع) است

تولیت حرم مطهر حضرت معصومه(س) ابراز کرد: مرحوم علامه مجلسی در بحار می‌نویسد علمایی از اهالی ری در مدینه خدمت امام صادق(ع) رسیدند و در مقام معرفی خود اظهار داشتند که «نحن من اهل الری» ولی امام صادق(ع) فرمود: مرحبا به برادران ما از اهل قم! آن‌ها فکر کردند امام متوجه نشدند که این‌ها اهل قم نیستند بنابراین دوباره اظهار کردند «نحن من اهل الری» باز امام همان کلام نخست را تکرار کردند و تکرار این گفتوگو تا آنجا ادامه پیدا کرد که اهل مجلس پی بردند در این اصرار و تکرار امام نکته‌ای هست، در پی آن امام(ع) فرمودند: محققاً برای خدا حرمی است «وَهُوَ مَکه» و محققاً برای رسول خدا حرمی است «وَهُوَ المَدینه» و مسلماً برای حضرت امیرالمؤمنین حرمی است «وَهُوَ الکوفه» (در زمان حضرت امیر و مدت‌ها پس از ایشان تا زمان مرحوم شیخ طوسی، نجف به عنوان یک شهر مطرح نبود بلکه صرفاً محل دفن حضرت امیرالمؤمنین(ع) بود) و سپس فرمودند محققاً برای ما، یعنی تمام اهل‌بیت(ع)، حرمی است «هُوَبلدَه قُم» و در این حدیث بود که امام صادق(ع) از ورود و حضور و ماندگاری حضرت معصومه(س) و دفن ایشان در قم سخن سه میان آوردند با این تعبیر که «سَتُدفَنُ فیها امرَأه مِن اولادی تُسَمی فاطمه» به زودی خانمی از فرزندان من به نام فاطمه در قم دفن می‌شود؛ سپس فرمودند: «فمن زارها وَجَبَت لَه الجَنَّه».

قدر حریم فرزندان باب‌الحوائج را بدانیم

وی اضافه کرد: راوی این حدیث می‌گوید: «کُلُّ هَذا الکَلامِ مَنُقَلُ قَبلَ اَن یُولَدَ الکاظِمُ(ع)»؛ این فرمایش امام صادق(ع) در حالی بود که تولد حضرت فاطمه معصومه(س) یک پیش از میلاد امام موسی بن جعفر(ع) بیش نبد یعنی در واقع امام صادق(ع) با این پیشگویی خود هم پرده از یک راز و خبری که در آینده اتفاق می‌افتاد برداشتند و ضمناً مؤمنان را از جلال و مقام بانوی کرامت باخبر ساخته و برای دوران پس از استقرار و ماندگاری حضرت فاطمه معصومه(س) زمینه‌سازی کردند تا مردم بدانند راه بهشت رفتن دور نیست، فقط باید با معرفت به زیارت حضرت فاطمه معصومه(س) مشرف شوند و آن گاه تا آخر عمر از این سرمایه گرانبهای خود بهره زیادی برداشت نگهداری کنند.

ایت‌الله سعیدی در پایان گفت: به مردم قم و بلکه زائران و همه عزیزان ایران عرض می‌کنم قم و حضرت فاطمه معصومه(س) خواهر امامی که در مشهدالمقدسا افتخار و عزت و مایه برکت همه جهان است را بدانیم و حریم این فرزندان باب الحوائج حضرت موسی بن جعفر(ع) و سایر امامزادگان را نگه داریم و نگذاریم حرم‌ها و حریم‌های ما مورد تهاجم فرهنگی و سیاسی گسترهایی قرار گیرد که خوشبختانه اکنون در تمامی این بعدالتی‌ها که افروخته، می‌سوزند.

حاشیه ۱

یادتان باشد پدرتان یک کارگر ساده است!

حاشیه ۲

شهید حسینی مقدم از نگاه همسر

شهید حسینی مقدم چهار فرزند دارد که در دوران حیاتش همواره به آنان گوشزد می‌کرد: «یادتان باشد پدرتان یک کارگر ساده است». پس اگر می‌خواهید به جایی برسید، بشتوانه تان تلاش و تحصیل خودتان باشد.» شهید برای فرزندان بوی فداکار بود و با مهربانی خود توانم با تدبیر شرایط رشد فکری و معنوی آن‌ها را فراهم می‌آورد. شهیدی نسبت به فرزندان خود بسیار مراقب بود. شهید حسینی مقدم، همسر محبوبه حسینی مقدم، دختر تحصیل در رشته‌های دکترای زبان و ادبیات فارسی، دکترای فرهنگ و ارتباطات، دکترای پزشکی حرفه‌ای و مهندسی بهداشت حرفه‌ای هستند. با اینکه محدودا برای فرزندانش فعالیت و آموزش‌های فراوان داشت و تازه می‌خواست نمره عمری که به پای آن‌ها گذاشته بود ببیند، به محض فتنه‌انگیزی‌های داعش و ظهور داعش در منطقه اساسی تکلیف کرد و با پیگیری زیاد توانست به عنوان نیروهای مستشاری به عراق اعزام شد.

در مدت حضور دو ماهه‌اش در سامرا به آموزش نیروهای داوطلب عراقی پرداخت و در دوراه عملیات شناسایی شرکت کرد که با موفقیت و پیروزی همراه بود. در اولین شناسایی با اصابت گلوله از ناحیه پای راست مجروح شد که به علت شدت خون‌ریزی به درجه شهادت نائل گردید. طبق خواسته و وصیت خودش در قبرستان وادی‌السلام شهر نجف در جوار حرم مولایش امیرالمؤمنین علی(ع) به خاک سپرده شد.

یادداشت شفاهی

به مناسبت ولادت حضرت معصومه(س)

اسلام دختر را رحمت و نور الهی می‌داند

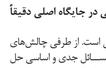

حجت‌الاسلام دکتر مسعود آذربایجانی، عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه:

اسلام با طلوع خود نور تابناکی را به زندگی دختران و زنان جامعه اعطا بخشید.

زنان و دختران در دوران جاهلیت جزو بسترترین موجودات به شمار می‌رفتند، در حالی که اسلام با نگاه مترقی و متعالی خود به زنان، جایگاه ویژه‌ای برای آنان در جامعه تعریف کرد.

زنان در جامعه جاهلیت به قدری نادیده گرفته می‌شدند که قرآن کریم با صراحت به این نکته اشاره کرده هنگامی که دختری متولد می‌شد، پدر خشمگین و ناراحت می‌شد، گویی از اینکه دختردار شده است احساس گناه یا شرمساری می‌کرد.

در دوران جاهلیت، زنان جزو اموال مردان به شمار می‌رفتند، یعنی مردان مالک زنان بودند و زنان از والدین خود به هیچ وجه ارث نمی‌بردند، به این معنا که زنان کمترین جایگاهی در جامعه نداشتند.

اسلام با نور عالم‌تاب خود تفکر و نگرش جدیدی نسبت به زنان و دختران ایجاد کرد و دختران را به عنوان رحمت الهی، نور دیده و نور الهی معرفی کرد.

در روایت‌های دینی آمده است: اگر زن یا دختری به زمین افتاد، دست او را برای بلند شدن بگیرید اما اگر پسر بر زمین افتاد بگذارید برای مستقل شدن خود از جایش برخیزد، پس اسلام درباره زنان و دختران نگاه حمایتی، مراقبتی، لطف و محبت دارد نه نگاه خشونت؛ چرا که دختران مادران آینده به شمار می‌روند! از این نظر دختران باید در خانواده با محبت کامل والدین پرورش یابند تا سرشار از محبت شوند و این محبت را به خانواده آینده خود منتقل کنند.

اسلام بر آن است تا دختران را فاطمی تربیت کند، بنابراین الگوهایی بی‌نظیر و تام مانند فاطمه زهرا(س)، زینب کبری(س) و حضرت فاطمه معصومه(س) را برای تربیت دختران ارائه داده است.

در حقیقت دختر در خانه پدر آن قدر محترم است که حد و مرزی برای آن نیست، الگوی چنین احترامی را در «فدای تو شدمی» می‌توان یافت که از لسان نورانی پیامبر خطاب به دخت مکرم خود حضرت فاطمه (ع) (س) گفته می‌شود؛ بنابراین تزریق نگاه فاطمی به جامعه یک ضرورت برای تربیت دختران جامعه اسلامی به شمار می‌رود؛ چرا که الگوبرداری از تربیت فاطمی و محمدی می‌تواند رابطه بی‌نظیری از ارتباط پدر و دختر و خانواده با دختران رقم بزند.

نکته مهمی که باید به آن توجه کرد این است که برخی برخوردها که با دختران صورت می‌گیرد- مانند قتل اخیر دختری به دست پدرش- را نباید به دین اسلام مرتبط کرد؛ این یک معضل فرهنگی است که باید با آموزش‌های فرهنگی برطرف شود.

اسلام دختران و پسران را در دوره نوجوانی همانند نهالی می‌داند که در حال رشد و قد کشیدن هستند پس باید از آن‌ها به درستی مراقبت و نگهداری کرد.

کتابخانه

معرفی کتاب رضوی (۱)

مؤلفه‌های تمدن‌ساز در مکتب سیاسی امام رضا(ع)

سیدجواد نقوی: کتاب تمدن رضوی؛ مؤلفه‌های تمدن‌ساز در مکتب سیاسی امام رضا(ع) نوشته دکتر موسی نجفی، توسط نشر آرما در پنج فصل منتشر شده است. نویسنده در فصل اول به بحث درباره چیستی تمدن، در فصل دوم تعریف مکتب سیاسی امام رضا(ع) و در فصل سوم مفصل‌بندی شرایط فعلی فرهنگ و تمدن رضوی پرداخته است. نجفی در دو فصل پایانی تلاش می‌کند تا به ایندهپژوهی تمدن رضوی بپردازد و مواجهه تمدن اسلامی و تمدن غربی را از این نظر مورد واکاوی قرار دهد.

در مقابل آخرین تمدن بشری که تمدنی مادی است ایستادگی کند. نویسنده از دو منظر فلسفه و اندیشه سیاسی به این موضوع نگاه کرده و تلاش نموده فلسفه سیاسی- اسلامی را تا دوران معاصر امتداد دهد و از این طریق بتواند با تشکیل تمدن رضوی در فاصله میان تمدن اسلامی و مهدوی، ما را در مواجهه به‌روزتری با تمدن غرب قرار دهد. حرف آخر اینکه خواننده با خواندن این کتاب می‌تواند به تصویر کامل‌تری از امام رضا(ع) و شخصیت ایشان دست پیدا کند و راهی برای امتداد مکتب سیاسی ایشان به دوران معاصر بیابد.

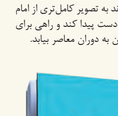

یادداشت

حجت‌الاسلام دکتر حافظ نجفی
عضو گروه اخلاق و اسرار پژوهشکده حج و زیارت

به بهانه هفته تبلیغ و اطلاع‌رسانی دینی (۲)

محورهای تعیین‌کننده وظایف مبلغان دینی

با نگاهی کلی به شئونات فکری و فرهنگی عالمان دینی، اهمیت و ضرورت پرداختن به تبلیغ و ساماندهی امور فرهنگی و معنوی آشکار می‌شود و شایسته است متولیان فرهنگی دینی- به ویژه مبلغان گرامی- به «تبلیغ» به عنوان رسالتی خطیر بنگرند و با در نظر گرفتن محورهای زیر، وظیفه خود را ادنبال کنند.

◆ عصر کنونی را عصر انفجار اطلاعات می‌نامند، اما جای شگفتی است که بسیاری از مردم جهان، گرفتار نوعی جهل مدرن هستند و مصالح و مفاسد خود را در امور اعتقادی تشخیص نمی‌دهند. دلیل آن هم وجود هزاران فرقه نوظهور و مسلک‌های انحرافی است که با تبلیغات فریبنده خود افکار مردم دنیا را به خود مشغول می‌کنند.

◆ شاید در بلور شما نگبحد که در زمان حاضر که اوج شکوفایی علم و دانش است، عده زیادی از مردم در زندگی خود گرفتار خرافات و امور موهوم هستند و اشیای بی‌جان یا جادادری را در سرنوشت خود مؤثر می‌دانند.

◆ ما در زمانی زندگی می‌کنیم که مفاسد اخلاقی به شنیع‌ترین حالت خود رسیده و حتی مفاسد بسیار کهنه و قدیمی- مانند همجنس‌بازی- صورت جدیدی به خود گرفته و عده‌ای در پارلمان‌های کشورهای غربی، دنبال قانونی کردن مفاسد فوق‌الذکر از این دست هستند.

◆ مردم در جامعه امروز با گرفتاری‌های اجتماعی سختی روبه‌رو هستند؛ مفاسدی مانند اعتیاد و استفاده از داروهای روان‌گردان که موجب نابودی خانواده‌ها و بی‌سرپرست شدن زنان و فرزندان می‌شود. مأسفانه ما در همین عصر مدرن، در سطح جهانی شاهد بردهفروشی و قاچاق انسان و فروش فرزندان نیز هستیم.

◆ با وجود افزایش رفاه و بالا بودن سطح دانش و آگاهی، بشر امروز گرفتار ناآرامی فکری و روحی است. خواب راحتی ندارد و برای رسیدن به آرامش در تکاپوست و به داروهای مختلف رومی‌آورد؛ اما دریغ از لحظه‌ای آسودگی.

◆ چهاول اقتصادی و سیتمگری در فضاهای سیاسی و اجتماعی و تعدی و تجاوز به ملت‌های ضعیف و صدها نوع انحراف و مفسده که بشر امروز با آن دست به گریبان است، همه بیانگر خلأ معنوی در جامعه بشری است. انسان سرگشته امروز، تشنه مکتبی است که روح او را آرام کند و او را از منجلاب مفاسد و گرفتاری‌های فردی و اجتماعی نجات دهد که بقین، مکتب حیات‌بخش اسلام به عنوان پایان‌بخش ادیان با داشتن دستورات مترقی، قادر به مدیریت مادی و معنوی جهان است. از این رو، تکلیفی سنگین و رسالتی بزرگ بر دوش روحانیان و رهبران دینی است.

امروز متأسفانه شده است و دشمنان دین با ابزار و امکانات جدید به باورها و ارزش‌های دینی، انقلابی و ملی ما حملهور شده‌اند و با تمام توان، می‌خواهند مردم- به ویژه جوانان- را از دین و نظام دینی جدا کنند. اگر دیر بجنبیم ممکن است فرهنگ‌های منحط و آلوده غربی و شرقی، همه ارزش‌هایمان را از ما بگیرند؛ بنابراین باید جلوب راحت را به خود حرام کنیم. شب و روز باید بکوشیم و با کسب مهارت‌های لازم و شناخت مخاطبان خود و آگاهی از وضع نابهنجار فرهنگی کنونی، مسلمل فروان دین را به آسمان بلند کنیم و گوشزادن در ظلمت را به نور و روشنایی برسانیم.

بی‌جهت نیست که خداوند متعال در بسیاری از آیات قرآن، رسالت ابیا را «روشنگری» معرفی کرده است. مبلغان باید در راستای تداوم هدایتگری انبیا، با شناخت کافی از حقایق و تعمیت دین و آمادگی کامل برای رفع شبهه‌های فکری و عقیدتی، برای رهایی مردم از ظلمات گمراهی قدم بردارند و از خود و خدا را کماهیست ندانند. گاهی یک سخن و بیان مطلبی مفید و روشنگر، دگرگونی اساسی و مهمی را در زندگی مردم ایجاد می‌کند. امام علی(ع) درباره اهمیت تبلیغ فرمودند: «رُبَّ قَولٍ اَنفَذُ مِن صَّولٍ»؛ «بسا سخنی که از حمله به دشمن، مؤثرتر و کارگرتر است». در جایی دیگر نیز می‌فرمایند: «رُبَّ کَلامٍ اَنفَذُ مِن سِهامٍ»؛ «چه بسا سخنی که از تیرها مؤثرتر و نافذتر است».

مبلغان می‌توانند با تبلیغ دین، بهترین انفاق فکری و معنوی را که همان نشر علم و دانش و ارتقای سطح بینش و معرفت است، به جامعه ابنجا دهند. امام صادق(ع) در تفسیر آیه شریفه «وَمِمّا رَزَقناهُم یُنفِقُونَ»، فرمود: «هِمّا عَلَمناهُم یَنبُونَ وَمِمّا عَلَمناهُم مِن القُرآنِ یَتلُونَ»؛ از آنچه به آنان یاد دادیم، خبر می‌دهند و از آنچه از قرآن یادشان دادیم، تلاوت می‌کنند.

آگهی

بدین‌وسیله به آقای محمدمهدی طالبیان مشهدی قدیمی علی اکبر به شماره ملی ۰۲۷۲۷۸۳۵۵۴ - ابلاغ می‌گردد در خصوص پرونده اجرائی کلاسه ۹۶۰۳۹۳ مطروحه در شعبه اول اجرای ثبت شده بانک رفاه کارگران علیه ترکس شاهنشک و محمدمهدی طالبیان مشهدی و طیرها طالبیان مشهدی شناسائی یکواحد آپارتمان دارای پلاک ثبتی ۷۱۵۲ فرعی مفروز و مشاع ۵۸ از ۸۱۸ فرعی از تجمیعی ۲۴۹۳ و ۲۴۹۴ و ۲۶۵۵ و ۲۶۵۶ فرعی از ۸۰۰۰ (یکصد و نود و یک) اصلی واقع در بخش ۱۰ مشهد قطعه یک طبقه همکف ملکی محمدمهدی طالبیان مشهدی مورد وثیقه سند رهنی ۳۲۴۹۵۸ - ۹۲۰/۹۱۰ دفترخانه ۱۸ مشهد به مبلغ مارپلیار ریال ۱۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال برابر صورت جلسه ارزیابی اجرای تبصره کارشناس رسمی دادگستری مجدداً ارزیابی گردیده است لذا مشخات یک واحد آپارتمان مذکور به شرح ذیل مورد مزایده قرار می‌گیرد: ۱- ششدانگ یک واحد آپارتمان دارای پلاک ثبتی ۷۱۵۲ فرعی از ۸۰۰۰ اصلی واقع در بخش ۱۰ مشهد به مساحت ۱۰۱ متر مربع با بنای ۲۶۳ متر مربع با کاربری مسکونی به شماره پلاک ۱۸۴ شماره ۱۰۵۸۰ دفترخانه ۱۸ مشهد به نام محمدمهدی طالبیان مشهدی دارای حدود و مشترک یک ۱۸۴ فرعی، حدود پلاک ۱۸۴ به شرح ذیل: شرقاً بطول ۲۹/۳۵ متر دیوار مشترک با پلاک ۱۸۳ فرعی، جنوباً بطول ۱۰ متر درب و دیوار به کوچه ۴ متری، غرباً بطول ۲۹/۳۵ متر دیوار مشترک با پلاک ۱۸۵ فرعی، شمالاً بطول ۱۰ متر درب و دیوار به کوچه ۴ متری. ۲- ارزش پلاک موصوف مورخ بازپرسی استعلام ۱۳۹۸۰۸۲۲ - ۶۷۲۷۱۰۰۱۰۱۰۱

بررسی عوامل غفلت سینماگران نسبت به مسائل دختران در گفت‌وگو با دکتر مریم جلالی‌دهکردی

جای خالی قصه‌های امیدبخش دخترانه روی پرده سینما

سیما و سینما/ زهره‌کهندل | پرداختن به مسائل دختران جوان و نوجوان در سینمای ایران و فیلم‌سازی برای این قشر، یکی از نقاط خلأ در آثار سینمایی چند دهه گذشته به‌ویژه دهه اخیر در تولیدات تصویری است. آخرین فیلمی که درباره دغدغه‌های دختران جوان ساخته شده، فیلم «سال دوم دانشکده من» به کارگردانی رسول صدرعاملی است که وجود فیلم‌هایی همچون «من ترانه ۱۵ سال دارم» و «دختری با کفش‌های کتانی» در کارنامه کاری این فیلمساز، نشان از دغدغه‌مند بودن او در این حوزه دارد.

با نگاهی کلی به فیلم‌هایی که در سال‌های اخیر ساخته شده، جای خالی مسائل دختران جوان و نوجوان در قصه اصلی آثار سینمایی دیده می‌شود. به بهانه اکران آنلاین فیلم «سال دوم دانشکده من» و همزمان با روز دختر، به مسئله دختران جوان و نوجوان در سینمای ایران و بررسی عوامل غفلت سینماگران نسبت به این مسائل پرداختیم و دراین باره با دکتر مریم جلالی‌دهکردی، صاحبنظر حوزه مطالعات فرهنگی و مطالعات خانواده، مدرس دانشگاه، عضو هیئت رده‌بندی سنی آثار سینمایی و تهیه‌کننده سینما و تلویزیون، گفت‌وگو کردیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

◆ به نظر شما چقدر کارگردان‌های ما دغدغه ساخت فیلم‌هایی با موضوع مسائل دختران جوان و نوجوان را دارند؟

به نظر تولید محصول در هر حوزه‌ای اگر مبتنی بر نظام مسئله‌محور باشد، می‌توانیم بگوییم براساس این نظام مسئله‌محور، چقدر به این موضوعات پرداخته یا نپرداخته‌ایم. وقتی در تولیدات فرهنگی‌مان نظام مسئله‌محور نداریم، در همه موضوع‌ها کاستی وجود دارد و این سؤال تنها در حوزه دختران نوجوان نیست. بیشتر تولیدهای فرهنگی ما موضوع‌محور هستند تا مسئله‌محور. به همین دلیل می‌بینیم در یک سال، عمده تولیدها به سمت موضوعی خاص مثلاً اختلافات زناشویی یا بزهکاری و اعتیاد می‌روند. یک چارچوب درست و سند مفهومی برای اینکه در تولیدات فرهنگی، خط و مشی مشخصی را پیگیری کنیم، نداریم. در پاسخ به پرسش شما، نخستین موضوع این است که اصولاً نوجوانی در کشور ما، یک هویت مغفول مانده است و نوجوانان را خیلی کم می‌شناسیم به‌ویژه دختران نوجوان را. در مورد فیلم «سال دوم دانشکده من» رسول صدرعاملی به دختران دانشجویی می‌پردازد که حدود ۲۰ سال سن دارند و در این فیلم، بیشتر ارتباط دوستان دانشگاهی با هم مطرح است، در حالی که در دبیرستان‌های دخترانه، مسئله‌های خاص و حتی قصه‌های قشنگ زیادی داریم که کمتر دستمایه تولیدات سینمایی قرار گرفته است. همان دستمایه‌ای که در فیلم «من ترانه ۱۵ سال دارم» یا «دختری با کفش‌های کتانی» می‌بینیم و به شدت جای آن در سینمای امروز خالی است. اگر به موضوع‌های سریال‌های شبکه‌خانگی هم نگاه کنید، نقش دختران نوجوان بسیار کم است. ما به یک نظام مسئله‌شناسی در حوزه نوجوانان احتیاج داریم و پس از آن، به سینمای مسئله‌محور نیاز داریم تا سینمای موضوع‌محور. آثاری هم که درباره نوجوانان یا با حضور شخصیت‌های نوجوان ساخته شده، معمولاً نگاه تیره و آسیب‌شناسانه داشتند و کمتر نگاه امیدبخش و قابل‌اعتماد به این نسل شده است، در حالی که توانایی و هویت نوجوانان هم باید دستمایه تولیدات فرهنگی قرار بگیرد.

اگر نگاهی گذرا به آثاری که در دهه ۹۰ از کنار موضوع دختران نوجوان رد شده‌اند، داشته باشیم، متوجه می‌شویم بیشتر نگاه و پرداخت شکلی و حاشیه‌ای است از «خانه دختر» گرفته تا «متولد ۶۵»، «فراری»، «دربند»، «درساژ» و غیره. بی‌تردید تصریح خواهیم کرد یک دورخیز محتوایی و یک اثر پژوهش‌محور و مبتنی بر تحقیق و مسئله نداریم. البته خانم درخشنده و آقای صدرعاملی استثنا هستند.

◆ سیاست‌گذاران سینمایی تا چه اندازه روی این موضوع‌ها برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری می‌کنند؟

بررسی ماجرا از ضلع سیاست‌گذاری ابعاد مختلفی دارد. به دلیل حواشی زیادی که حضور نوجوانان دختر در آثار سینمایی دارد و نگاه‌های غلطی که فکر می‌کنند حضور یک کاراکتر دختر نوجوان در سیاست‌های ممیزی، دست و پاگیر است، این حوزه مهجور واقع شده است. فیلم‌سازانی همچون پوران درخشنده که دغدغه نوجوانان دختر را دارند نیز نگاهشان به این دوره، حاشیه‌ای بوده است. مثلاً در فیلم «هیس دخترها فریاد نمی‌زنند» به مسئله تأثیر نوجوانی در بزرگسالی افراد پرداخته می‌شود و باز هم مسئله اصلی، خود نوجوانان نیستند بلکه حضور کاراکتر نوجوان به خاطر اتفاقی بوده که در آن دوره سنی برایش رخ داده و آسیب‌های روحی آن تا بزرگسالی باقی مانده است. به نظرم یکی از فیلم‌سازان دغدغه‌مند در این حوزه، خانم درخشنده است که آثار چنین فیلم‌سازی هم برای مخاطب نوجوان نیست بلکه نوجوان دستمایه قصه است و مخاطب آن بزرگسالان هستند. بنابراین در دو ضلع «برای نوجوانان ساختن» و «از نوجوانان ساختن» ما راهبرد مشخصی نداریم. همین گزاره برای فیلم‌هایی مثل «چند مترمکعب عشق»، «سیزده» و «لاک قرمز» هم صدق می‌کند. البته در دهه ۷۰ آثار خوبی برای نوجوانان ساخته شد، ولی پس از آن سینمای نوجوان به سمت سینمای کودک سوق پیدا کرد که اصلاً برای نوجوان جذابیت ندارد. فیلم «دبیرستان» هم که در دهه ۶۰ ساخته شد، دستمایه‌اش نوجوانان پسر بودند و کمتر فیلمی درباره نوجوانان دختر ساخته شده است. سرگردانی نوجوانی بین کودکی و جوانی، در سینمای نوجوان هم دیده می‌شود و در نوجوانان دختر به مراتب بیشتر.

برش

«از نوجوانان گفتن» کمتر از «برای نوجوانان گفتن» بوده است. چرا از جنس فیلم‌هایی مثل «تنهای تنها» ساخته احسان عبدی‌پور کم داریم، به‌ویژه درباره دختران که شاید به تعداد انگشتان یک دست هم نرسد

◆ ضمن اینکه دغدغه‌های یک دختر نوجوان با یک پسر نوجوان متفاوت است، زیرا رشد فکری در دختران به دلیل سن بلوغ پایین‌تر نسبت به پسران، زودتر اتفاق می‌افتد؟

معمولاً مسائل دختران نوجوان در سینمای ایران قصه‌های فرعی بودند، خودشان هیچ وقت محور موضوعی نبودند که دلیلش نبود نظام مسئله‌محور در سینمای ایران است.

◆ چرا سینماگران ما سراغ این موضوع‌ها نمی‌روند، باید منتظر تدوین سیاست‌های فرهنگی در این‌باره باشیم؟

سینماگران مثل اندام‌های یک پیکر هستند، این اندام‌ها نیاز به یک شبکه عصبی سالم دارند تا بتوانند رفتار درستی انجام دهند. وقتی مغز فرمان درستی ندهد اندام‌ها نمی‌توانند به درستی کار کنند، به همین دلیل در جایی دچار کم‌کاری و در جایی دچار پرکاری هستیم. وقتی سینماگران در سنی قرار دارند که فضای نوجوانی را فراموش کرده‌اند، انتظار اینکه به این موضوع‌ها بپردازند، کمی دور از ذهن است.

◆ مقاومتی برای ساخت آثاری با موضوعات مرتبط با مسائل دختران نوجوان و جوان وجود دارد که فیلم‌سازان به سمتش نمی‌روند، مبادا آثارشان برچسب سیاه‌نمایی بخورد؟

به نظرم مقاومتی وجود ندارد، ضمن اینکه قرار نیست نوجوانی را فقط از زاویه‌دید آسیب‌شناسانه ببینیم بلکه می‌توان از زاویه دید رشد و امیدآفرینی هم دید. می‌توان به رویکردهای امیدبخش، اعتمادآفرین و قابلیت‌های نوجوانان دختر و پسر در سینمای ایران پرداخت. حتی فیلم «ساز دهنی» امیر نادری که موضوعش نوجوان است، نگاه واقع‌گرا و هویت‌بخش نسبت به نوجوانان دارد. به نظرم این پرهیز، خودساخته است. سینماگران باید این دنیا را کشف کنند و زیبایی‌هایش را دریابند تا به سینمای زیبایی تبدیل شود. حوزه‌های تولید علم و دانشگاهی ما نیز کم‌کاری کرده‌اند، آن‌ها می‌توانند با احصای این قابلیت‌ها و ظرفیت‌ها، چنین موضوعاتی را دستمایه تولید آثار دراماتیک قرار دهند. مثال آن در سریال «دوران سرکشی» است. در این مجموعه تلویزیونی پیدا کردن نوجوان دختر، قصه‌های مرتبط با او، باورداشت بزرگسالان به دنیای نوجوانی و تقابل عرف و شرع و قانون در دوران نوجوانی، مسائل بسیار مهمی هستند که به آن پرداخته شده است. همان‌طور که نوجوانی دوران التهاب است، سینمای نوجوان و موضوع نوجوان هم در دوران التهابی قرار دارد و سینماگران فقط نیمه خالی را می‌بینند و به بخش پی‌ریزی، اشتیاق و رشد نوجوانان در سینما کم‌توجهی شده است.

◆ چون بخش التهابی و دردناک قصه‌ها، ظرفیت‌های دراماتیک بالایی برای فیلم‌سازی دارد؟

خب این گزاره درباره بیشتر موضوعات وجود دارد. مثلاً در حوزه اقتصادی، موضوع ورشکستگی برای فیلم‌سازی جذاب‌تر است، در حالی که ظرف سینما، ظرفیت بیشتری دارد. مثلاً زمانی که درباره شخصیت‌های موفق فیلمی ساخته می‌شود، به رنج‌ها و آلام آن‌ها هم اشاره شده، ولی در پایان فیلم، امیدبخشی و قدرت این شخصیت‌ها نمایانگر می‌شود. قرار نیست در فیلم‌سازی فقط روی رنج‌ها و دردها متمرکز شد بلکه همه این‌ها مقدمه‌ای برای رسیدن به ثبات و امید است. همان‌طور که قصه رنج «رومینا» در سینمای ایران خالی است، قصه امید «مریم میرزاخانی» هم خالی است. آیا زندگی چنین افراد موفقی نمی‌تواند دستمایه ساخت فیلم قرار بگیرد؟ در سریال «قصه‌های مجید» امیدبخشی موج می‌زند و همچنان جذاب و دیدنی است. در حوزه نوجوان دختر، آثار تصویری بسیار کمی ساخته شده است و شاید بتوان از آثار امیدبخش به مجموعه تلویزیونی «دنیای شیرین دریا» و سریال‌های دهه ۸۰ اشاره کرد. از سوی دیگر، ادبیات داستانی ما سرشار از قصه‌های زیبایی است که می‌توانند دستمایه سینمای اقتباسی قرار گیرند که در این حوزه هم کم‌کاری کرده‌ایم.

◆ دوره نوجوانی دختران بیشتر مورد توجه کارگردانان دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ بوده و به مسائل این گروه از جامعه در دهه اخیر سینمای ایران کمتر پرداخته شده است؟

به نظرم حضور نوجوانان در آن دوره بیشتر و چشمگیرتر بوده، ولی اکنون موضوعات آثار سینمایی کمتر معطوف به نوجوانان است.

◆ غفلت سینمای ایران از پرداختن به مسائل نوجوانان چه تبعاتی در پی خواهد داشت؟

به نظرم سینما غفلت نکرده بلکه با اشتباه سهوی، نوجوانی را به سمت کودکی سوق داده، در صورتی که نوجوان دوست دارد به سمت بزرگسالی میل پیدا کند، ولی این اتفاق نیفتاده است. همفکری و تفاهم نسبت به دوره نوجوانی کمتر رخ داده است. «از نوجوانان گفتن» کمتر از «برای نوجوانان گفتن» بوده است. چرا از جنس فیلم‌هایی مثل «تنهای تنهای تنها» ساخته احسان عبدی‌پور کم داریم، به‌ویژه درباره دختران که شاید به تعداد انگشتان یک دست هم نرسد؟ دلیل نخست به خاطر فقدان روح زنانگی در سینمای ایران است. فیلم‌سازان زن ما هم مردانه فیلم می‌سازند. ضمن اینکه دختران ما خیلی زود بزرگ می‌شوند و دوران نوجوانی آن‌ها بسیار کوتاه است که به این مقطع کوتاه هم توجه نمی‌شود.

وقتی درباره نوجوان در سینمای ایران صحبت می‌کنیم باید دقت داشته باشیم نوجوان، مخاطب است یا موضوع. در این وادی فیلم‌هایی «درباره» و «برای» نوجوانان دختر به‌ویژه دختران روستایی و شهرستانی، بسیار کم و مهجور هستند. می‌بینید به دختران روستا که می‌رسیم باید بگوییم دختران نوجوان ایرانی سطوح متفاوت و متمایزی دارند. نگاه بومی براساس قومیت‌ها و خرده‌فرهنگ‌ها در این رده سنی نیاز امروز ماست. امیدوارم خط مشی‌ها و سیاست‌گذاری فرهنگی به سمتی برود که در سبد تولیدات فرهنگی جای هیچ مسئله و موضوعی خالی نباشد.

خبر

در آستانه تولد کریمه اهل‌بیت علیهاالسلام

پایان نگارش نسخه سینمایی فیلم‌نامه حضرت معصومه علیهاالسلام

سیما و سینما: در آستانه تولد حضرت معصومه(س) و روز دختر، جدیدترین اخبار از وضعیت پروژه عظیم و فاخر حضرت معصومه(س) از سوی سازندگان آن اعلام شد.

به گزارش قدس، پس از اعلام خبر ساخت پروژه سینمایی حضرت معصومه(س) به کارگردانی جواد افشار و تهیه‌کنندگی مجتبی امینی، سازندگان این پروژه از ساخت سریال این پروژه عظیم خبر دادند.

جواد افشار، کارگردان و نویسنده پروژه حضرت معصومه(س) در این باره گفت: من به همراه حمید رسول‌پور پس از سال‌ها تحقیق و پژوهش، در یک سال گذشته متمرکز روی فیلم‌نامه این اثر کار کردیم. با توجه به گستردگی موضوع، شخصیت‌ها، داستان‌ها، رویدادهای تاریخی و... با همفکری و اجماع نظر با تهیه‌کننده اثر به این نتیجه رسیدیم که برای پرداخت بهتر و گسترده‌تر شخصیت والای حضرت معصومه(س) و روایت جامعی از شرایط تاریخی آن دوره، ساخت سریال را در دستور کار قرار دهیم تا در کنار آن بتوانیم به تولید سینمایی اثر هم بپردازیم.

وی در ادامه افزود: در حال حاضر نگارش فیلم‌نامه سینمایی به پایان رسیده و ما نگارش نسخه سریال را آغاز کرده‌ایم تا پس از اتمام نگارش نهایی فیلم‌نامه، وارد مرحله پیش‌تولید این فیلم فاخر و عظیم شویم، ولی در کنار سریال قطعاً نسخه سینمایی زندگی‌نامه حضرت معصومه(س) ساخته خواهد شد. این کارگردان در انتها درباره اخبار و حواشی به وجود آمده درباره بازیگر نقش حضرت معصومه(س) بیان کرد: هنوز هیچ تصمیمی برای بازیگران این پروژه گرفته نشده و تا پایان نگارش و نهایی شدن متن سریال برای انتخاب بازیگران تصمیمی نداریم.

گفتنی است، پروژه فاخر حضرت معصومه(س) به نویسندگی جواد افشار و حمید رسول‌پور و کارگردانی جواد افشار، تهیه‌کنندگی مجتبی امینی و همکاری آستان مقدس حرم حضرت‌معصومه(س) تولید خواهد شد.

سال گذشته تولید پروژه فاخر سینمایی حضرت معصومه(س)، پس از امضای تفاهم‌نامه همکاری مشترک با معاونت فرهنگی آستان مقدس حضرت معصومه(س) و طی یک نشست خبری با حضور مجتبی امینی، تهیه‌کننده و جواد افشار، نویسنده و کارگردان، اصحاب رسانه و مسئولان آستان حضرت معصومه(س)، چهارشنبه (۱۱ دی) در شهر قم همزمان با ولادت حضرت زینب(س) آغاز به کار خود را رسانه‌ای کرد.

جواد افشار که خود متولد شهر قم است ،در کودکی با تعزیه خوانی و سپس با تئاتر آشنا شد. در سال ۱۳۶۳ در سن ۱۶ سالگی نخستین بار کارگردانی را با ساخت یک فیلم کوتاه تجربه کرد. در سال ۱۳۶۹ به دانشگاه صدا و سیما راه یافت با دریافت مدرک کارشناسی کارگردانی فارغ‌التحصیل شد. در ادامه به عنوان دستیار کارگردان در فیلم مسافر ری به کارگردانی داوود میرباقری فعالیت‌های خود را پی گرفت.

او در دوران دانشجویی چند فیلم کوتاه ساخت، از جمله فیلم کوتاه ۱۶میلیمتری «زنبورک» که در جشنواره‌های داخلی و بین‌المللی شرکت کرد و جوایزی کسب نمود. وی در سال ۱۳۷۶ نخستین فیلم بلند داستانی خود را با عنوان «پایی برای پرواز» ساخت و در سال ۱۳۷۹ نخستین سریالش را با نام «غروب بی پایان» کارگردانی کرد.

شهرت کارگردانی اش در سال ۸۲ با سریال پول کثیف شروع شد. سپس مجموعه جابر بن حیان سال ۸۵، لبه آتش سال ۸۹، مادرانه سال ۹۲ و سریال صد قسمتی کیمیا در سال ۹۴ از دیگر سریال‌های او در تلویزیون بود.

سریال مناسبتی ماه رمضان بنام برادر سال ۹۵، سریال آنام سال ۹۶ و گاندو سال ۹۸ از دیگر کارهای بیادماندنی ایشان برای تلویزیون است.

مجتبی امینی، تهیه کننده، بازیگر و مدیر تولید سینما و تلویزیون، در آثاری همچون سریال تلویزیونی «گاندو»،فیلم سینمایی «آفریقا» و برنامه تلویزیونی «چهل چراغ» فعالیت داشته است.

اهدای «نشان رسول» در جشنواره فیلم مقاومت

فارس: «نشان رسول» (یادمان رسول ملاقلی‌پور) در شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت به سینماگر خلاق در حوزه انقلاب اسلامی، دفاع‌مقدس و مقاومت اهدا می‌شود.

طبق اعلام ستاد اطلاع‌رسانی شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت، به منظور ترغیب و تشویق سینماگران به خلاقیت و نوآوری در آثار خود در حوزه انقلاب‌اسلامی، دفاع‌مقدس و مقاومت و ایجاد فضای انگیزشی برای آنان، جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت، جایزه ویژه «نشان رسول» را به یاد مرحوم رسول ملاقلی‌پور به یکی از سینماگران خلاق در این حوزه اعطا می‌کند.

خلاقیت، نوآوری، اثرگذاری، فراگیری و ماندگاری، شاخص‌های اصلی انتخاب هنرمند برگزیده جایزه «نشان رسول» است و این جایزه تمام بخش‌های سینما مانند کارگردانی، نویسندگی، فیلم‌برداری، جلوه‌های ویژه، تدوین و... را شامل می‌شود.

هیچ محدودیت سنی و جنسیتی در اعطای «نشان رسول» وجود ندارد و هنرمند برگزیده در هر سن و جنسیتی که باشد تنها باید دارای معیارهای تعیین شده برای دریافت این جایزه باشد.

در نخستین مراسم اعطای «نشان رسول» سینمای ۴۰ساله اول انقلاب مورد داوری قرار می‌گیرد و از میان سینماگران فعال در این ۴۰ سال، یک سینماگر به عنوان برگزیده این جایزه معرفی می‌شود.

نخستین مراسم اعطای «نشان رسول» همزمان با هفته دفاع‌مقدس (شهریور ۹۹) در تهران برگزار خواهد شد. این مراسم قرار بود ۱۶ اسفند ۹۸ در سالروز درگذشت رسول ملاقلی‌پور به همت بنیاد فرهنگی روایت‌فتح و انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس برگزار شود که به دلیل شیوع ویروس کرونا به تعویق افتاد. دومین دوره اهدای این نشان از اسفند ۱۴۰۰ به صورت سالانه برگزار می‌شود. زنده‌یاد رسول ملاقلی‌پور؛ فیلمساز شاخص سینمای دفاع‌مقدس متولد سال ۱۳۳۴، ۱۶ اسفند ۱۳۸۵ دارفانی را وداع گفت.

شانزدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت در دو زمان ۳۱ شهریور تا ۶ مهرماه مقارن با هفته دفاع‌مقدس در بخش‌های «مدافعان سلامت»، «جشنواره جشنواره‌ها» و انتخاب استانیِ بخش «فیلم‌سازان بسیجی» و یکم تا هفتم آذرماه همزمان با هفته بسیج در بخش‌های «سینمای ایران و جهان»، «سیدالشهدای مقاومت»، «روایت قلم»، «نقد و پژوهش تحلیل»، «جشنواره جشنواره‌ها» و انتخاب برگزیدگان ملی «فیلم‌سازان بسیجی» به دبیری مهدی عظیمی‌میرآبادی برگزار می‌شود.

علاقه‌مندان برای کسب اطلاعات بیشتر می‌توانند به سایت http://moqavematfilmfest.ir/ مراجعه کنند.

گزارش

نگاهی به آثار سینمایی با محوریت امام رضا علیه‌السلام و زیارت (۱)

بیا از «آسمان هشتم» حرف بزنیم

سیما و سینما: با نگاهی به تاریخ سینمایی ایران می‌توان از دهه ۷۰ و ۸۰ به عنوان دو دهه که به آثار مذهبی توجه بیشتری شده است، نام برد. در این میان دهه ۸۰ سینماگران احتمالاً به دلیل توجه مدیران سینمایی و مسئولان فرهنگی، نگاه ویژه‌تری به آثاری با محوریت امام‌هشتم(ع) و زیارت داشته‌اند. با نگاهی به کارنامه مذهبی سینمای ایران نام کارگردان‌های مطرحی از جمله رسول صدرعاملی، مجید مجیدی، حمید نعمت‌الله، مهدی کرم‌پور و ... دیده می‌شود که صدرعاملی پیشرو آن‌هاست. همچنین در بین بازیگران می‌توان به افرادی چون عزت‌الله انتظامی، خسرو شکیبایی، حامد بهداد، لیلا حاتمی و امین‌حیایی اشاره کرد.

آنچه در مرور این آثار بیش از همه به چشم می‌آید این است که اکثر این فیلم‌ها در سال‌های دور تولید شده‌اند و در سال‌های اخیر نگاه‌های سینمایی در تولید این‌گونه فیلم‌ها رو به افول رفته است. این در حالی است که محبت امام‌رضا(ع) در روح و جان مردم کشورمان تنیده شده است و این امام بزرگوار در سبک زندگی مردم ایران حضور پررنگی دارند. این حضور که می‌توانست منبع خوبی برای ساخت آثار فرهنگی و هنری و به‌خصوص نمایشی باشد، بسیار کمرنگ بوده است تا حدی که تنها یک سریال تاکنون از زندگی این امام‌همام به شکل تصویری ساخته شده است. در ادامه نگاهی اجمالی به آثار تولید شده در این زمینه می‌اندازیم.

«ولایت عشق» سریالی که تکرار نشد

سریال «ولایت عشق» را مهدی فخیم‌زاده سال ۱۳۷۹ به روی آنتن شبکه یک سیما فرستاد. سریالی که در زمان خود بسیار مورد توجه واقع شد و مخاطبان بسیاری را پای گیرنده‌های تلویزیون نشاند. سریال «ولایت عشق» در ۳۰ قسمت تولید شد که ساخت آن دو سال و نیم به طول انجامید .موضوع سریال از زمانی که امام تصمیم می‌گیرند از مرو هجرت کنند به تصویر کشیده می‌شود و تا زمان شهادت ایشان ادامه دارد. ۱۲ قسمت ابتدایی این مجموعه، درباره مرگ هارون، جنگ دو برادر و خلافت مأمون، ۱۵ قسمت میانی سریال درباره چگونگی تحمیل ولایتعهدی مأمون به امام‌رضا(ع) و سه قسمت پایانی درباره حرکت مأمون به سوی بغداد و شهادت امام‌رضا(ع) است.

«ولایت‌عشق» با لوکیشن و روایت‌های متعددی که داشت، مانند دیگر آثار آیینی-مذهبی در لوکیشن‌های مختلفی تصویربرداری شد.

این سریال در محلی فیلم‌برداری شده است که پیش از آن برای تهیه سریال «امام‌علی(ع)» در سال ۱۳۷۱ ساخته شده بود؛ زمینی به مساحت ۶۲ هزار متر مربع و با معماری عربی دوران پس از اسلام. مجموعه‌های تلویزیونی مانند «تنهاترین سردار»، «طفلان مسلم» و «آخرین دعوت» نیز در همین محل فیلم‌برداری شده‌اند.

تا پیش از این در تمامی آثاری که به نوعی درباره زندگی امامان و پیامبران تولید شده بود، از چهره و یا حضور بازیگر به جای آن‌ها خودداری شده بود، اما «ولایت‌عشق» نخستین اثر نمایشی است که از بازیگر به جای شخصیت امام استفاده شد.

فرخ نعمتی که در این سریال در نقش امام به ایفای نقش پرداخت نیز در گفت‌وگو با خبرگزاری تسنیم درباره حضورش در این سریال گفت: اعتقاد دارم بزرگ‌ترین گام برای نزدیک شدن به ساحت مقدس معصومان(ع) را مجموعه تلویزیونی «ولایت‌عشق» برداشته است. نیت، آرزو و خواسته ما این بود که این اتفاق تداوم پیدا کند؛ یعنی وقتی سریالی مثل «ولایت عشق» ساخته می‌شود، خواست قلبی من این بود که نقش امام‌رضا(ع) را بازی کنم، چون مشغول این کار شدم از من می‌پرسیدند «الآن سر چه کاری هستید؟ »، پاسخ دادم: «سریال امام رضا(ع) ». بدون‌تردید همه واکنشی داشتند مگر می‌شود؛ قرار است چه تصویری از امام‌رضا(ع) نشان بدهند. باور کنید پس از پخش این مجموعه نظریات همان گروه‌ها برگشت به اینکه «چرا صورت شما را نشان ندادند؟ ». آن‌قدر این قدم در این جهت مثبت بود که دیدند بدون تصویر هم می‌توان چنین نقش‌هایی را برجسته نشان داد.

«ولایت‌عشق» جزو مجموعه‌های تلویزیونی پربازیگر بود. بازیگران این مجموعه تلویزیونی عبارتند از: مریلا زارعی، رامبد جوان، اکبر زنجانپور، لادن طباطبایی، فریماه فرجامی، فرخ نعمتی، بیتا فرهی، محمد صادقی، دانیال حکیمی، عنایت‌بخشی، داوود رشیدی، فتحعلی اویسی و... که هر کدام در جای خود سکانس‌های ماندگاری را ثبت کردند.

«بیا از گذشته حرف بزنیم» روایت صمیمی از زیارت

«بیا از گذشته حرف بزنیم» تله‌فیلمی ایرانی به کارگردانی حمید نعمت‌الله و نویسندگی معصومه بیات و تهیه‌کنندگی محمدرضا شفیعی محصول سال ۱۳۸۷ است. این فیلم درباره سه زن سالمند است که به قصد زیارت و سیاحت عازم مشهد می‌شوند و آنجا اتفاقاتی برای آن‌ها رخ می‌دهد. ثریا قاسمی، پوراندخت مهیمن و مرحوم مهین شهابی، بازیگران این تله‌فیلم هستند که هر کدام توانستند با بازی روان، فضای صمیمی و دلنشینی را برای مخاطبان فراهم کنند. این فیلم عنوان بهترین فیلم، فیلم‌نامه و کارگردانی پنجمین جشنواره فیلم رضوی را در سال ۸۸ از آن خود کرد.

«روز هشتم» و مشکلی که به زیارت گره خورده است

«روز هشتم» به کارگردانی مهدی کرم‌پور با بازی مرحوم انوشیروان ارجمند، علیرضا خمسه، امیرحسین مدرس، فرزاد حسنی و مرحوم عسل بدیعی پخش شد. در این اثر، برای سه شخصیت فیلم مسائل و مشکلاتی به وجود می‌آید که در سایه توسل به امام‌رضا(ع) و توجه حضرتش رفع می‌شود .

«آسمان هشتم» روایت یک زائر خارجی از مشهد

«آسمان هشتم» به کارگردانی حسن نجفی که در سال ۸۹ ساخته شد، از آخرین فیلم‌های ساخته شده با این موضوع است. یک خانواده باکویی برای زیارت به مشهد مقدس می‌آیند، اما در بدو ورود با مشکل مواجه می‌شوند. رحمت، دانشجوی سال آخر پزشکی با این خانواده آشنا شده و این آشنایی زمینه اتفاقات و حوادث جدیدی را رقم می‌زند. در این فیلم محمد کاسبی را در لباس خدام امام‌رضا(ع) می‌بینیم. رحیم نوروزی، خالده قلی‌آوا، زلفیه حسین‌آوا، قربان مسیم‌اوف و مهدی فقیه دیگر بازیگران این فیلم هستند.

«زیارت»

داستان فیلم «زیارت» صادق میرکرمیار با مردی آغاز می‌شود که برای رسیدن به طلب خود و پیدا کردن فرد بدهکار، عازم مشهد می‌شود. او در این سفر زائران دیگری را می‌بیند که هر کدام به امید کرامتی از امام‌رضا(ع) عازم زیارت هستند. اردلان شجاع کاوه، حسن جوهرچی، ستاره اسکندری، کاوه سماک‌باشی و فریده سپاه منصور بازیگران این فیلم بودند.

«آوای نقاره‌ها»

«آوای نقاره‌ها» به کارگردانی جواد مزدآبادی، قصه چهار نفر را روایت می‌کند که در پایان در حرم امام رضا(ع) گره کارشان گشوده می‌شود. شهرام عبدلی، جلال طباطبایی، سیامک اشعریون، آهو خردمند، حسن اسدی و ... از بازیگران این فیلم تلویزیونی بودند.